

El canvi climàtic també escalfa els humans i genera conflictes des de fa centenars d'anys

I. Casellas

BARCELONA

Investigadors de la **Universitat de Barcelona** han participat en una recerca sobre el canvi climàtic que mostra que els seus efectes no es limiten només a l'augment de temperatures o a la proliferació de fenòmens meteorològics extrems, sinó que la seva influència pot alterar la pau i la seguretat globals i contribuir a l'esclat de tensions i conflictes armats. L'article corresponent a la recerca, l'han publicat recentment a la revista científica *Ambio*.

L'article és fruit d'una col·laboració internacional entre una vintena d'experts en història, geografia, arqueologia i estudis de pau i conflicte. En el treball, hi participen tres investigadors de la Universitat de Barcelona: Agustí Alcoberro, Mariano Barriandos i Pau Castell, que han aportat expertesa en història medieval i moderna i història ambiental per analitzar les interaccions entre el clima i els conflictes en diferents períodes històrics.

L'estudi presenta una anàlisi comparativa entre els efectes climàtics en els conflictes del passat i els actuals. El treball evidència que els episodis climàtics extrems –com ara sequeres prolongades, inundacions i canvis sobtats en les temperatures– han tingut un paper significatiu en l'esclat de tensions socials i conflictes armats. Agustí Alcoberro i Pau Castell han documentat com, per exemple, en moments de crisi climàtica s'intensificaven les acusacions de bruixeria, sovint dirigides contra dones, com a forma de canalitzar el descontentament social.

Petita edat de gel

En paraules del professor Alcoberro, “en la segona i tercera dècada del segle XVII conflueixen fatídicament dues realitats molt diferents”. D'una banda, la “petita edat de gel”, que s'havia iniciat cap al 1580, arriba al seu moment culminant. Es caracteritza per uns estius frescos, uns hiverns més freds, i sobretot per una conjunció d'estralls atmosfèrics. D'altra banda, l'extensió del concepte modern de bruixe-

ria, que culpa el dimoni i, per extensió, les bruixes dels fenòmens atmosfèrics extrems, com ara tempestes, pedregades i boires molt denses, que fan malbé les collites. “Tot això impacta en una població empobrida i que necessita identificar un enemic. A la Catalunya dels anys 1614-1628 van morir executades més de mil dones, sovint denunciades pels mateixos veïns i condemnades per tribunals locals”, indica Alcoberro.

El treball destaca que la conca mediterrània ha estat, i continua sent, una de les regions més vulnerables als efectes del canvi climàtic. Històricament, l'escassetat d'aigua, la pressió sobre els recursos naturals i la variabilitat climàtica han generat tensions que, en diversos casos, han derivat en conflictes armats o en episodis de violència social.

La xifra

1.000

Més de mil dones van morir executades de 1614 a 1628, acusades de bruixes i de crear estralls atmosfèrics.

Mariano Barriandos, investigador de la **Universitat de Barcelona** especialitzat en climatologia històrica, ha aportat a la recerca una reconstrucció detallada d'episodis climàtics extrems, com ara les greus inundacions de 1617 a Catalunya.

Els autors de l'article adverteixen que la Mediterrània es veu actualment exposada a una combinació similar de pressions ambientals i socioeconòmiques. Sense una gestió adequada, aquestes dinàmiques conflictives podrien reproduir-se en el futur.

Els investigadors de la **Universitat de Barcelona** han contribuït a demostrar que, si bé el clima pot actuar com a factor desencadenant, la gravetat i la persistència dels conflictes depenen en gran manera de les respostes institucionals, la capacitat d'adaptació de les comunitats i la gestió dels recursos. ■